

Tanja Vilič Klenovšek

ANDRAGOŠKO SVETOVALNO DELO MED TEORIJO, IZOBRAŽEVALNO POLITIKO IN PRAKSO

POVZETEK

V prispevku najprej na kratko predstavljamo opredelitve svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih v teoriji ter v nacionalnih in evropskih strateških dokumentih. V ospredje postavljamo ključne cilje in naloge svetovalnega dela v izobraževanju odraslih ter strateške cilje razvoja tega področja v sistemu izobraževanja odraslih. V nadaljevanju opisujemo koncept regionalnih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih, poimenovanih tudi središča ISIO, ki v praksi prispevajo k udejanjanju strateških in individualnih ciljev izobraževanja in učenja odraslih in delujejo že od leta 2001. Svetovalci središč ISIO izvajajo kompleksne naloge, ki jih uresničujejo tudi z različnimi pristopi svetovalnega dela, med katerimi je tudi terensko delo za lažje doseganje ranljivih skupin odraslih. Z novim Zakonom o izobraževanju odraslih (2018) je svetovalna dejavnost dobila tudi zakonsko podlago za umestitev v javno službo na področju izobraževanja odraslih. Poleg tega je med strokovnimi delavci, ki izvajajo dejavnosti v izobraževanju odraslih, opredeljen tudi svetovalni delavec v izobraževanju, kar krepi njegovo profesionalno vlogo in pomen v sistemu in praksi izobraževanja odraslih.

Ključne besede: *andragoško svetovalno delo, svetovalna dejavnost v središčih ISIO, ranljive skupine odraslih, terensko delo*

ADULT EDUCATIONAL GUIDANCE BETWEEN THEORY, EDUCATIONAL POLICY AND PRACTICE - ABSTRACT

The article begins with a brief presentation of adult educational guidance in theory and in national and European strategic documents. Next, key goals and tasks of guidance in adult education and strategic goals for guidance development within the system of adult education are outlined. This is followed by a presentation of the concept of regional guidance centres for adult education – ISIO centres –, which contribute to the realization of strategic and individual goals of adult education and learning in practice. They have been in operation since 2001. Counsellors at the ISIO centres perform complex tasks, which they undertake through various approaches of counselling work, including outreach activities to help reach vulnerable groups of adults. With the new Law on Adult Education (2018), guidance now has a legal basis for its implementation in the public network of adult education. Additionally, there is now, among the professional staff in adult education, a newly defined role of the

counselling worker, which strengthens the counsellors' professional role and importance within the system and practice of adult education.

Keywords: *adult educational guidance, guidance in ISIO centres, vulnerable groups of adults, outreach*

LIVOD

Svetovalna dejavnost je ena ključnih podpornih dejavnosti v sistemu izobraževanja odraslih, ki pripomore k uresničevanju tako nacionalnih kot individualnih izobraževalnih ciljev odraslega. Strateške nacionalne cilje izobraževanja odraslih v Sloveniji določa Resolucija nacionalnega programa izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji 2013–2020 (2014, str. 40; v nadaljevanju ReNPIO 2013–2020), v kateri so kot štiri ključni cilji zapisani: dvigniti izobrazbeno raven prebivalstva in raven temeljnih zmožnosti, povečati zaposljivost aktivnega prebivalstva, izboljšati možnosti za učenje in vključevanje v izobraževanje, izboljšati splošno izobraženost.

V ReNPIO 2013–2020 smo zapisali, da je naša vizija: »Vsakemu odraslemu prebivalcu Slovenije bomo omogočili enake možnosti za kakovostno izobraževanje v vseh življenjskih obdobjih.« (prav tam, str. 11) Takšna vizija krepi potrebo po razvijanju in izvajanju svetovalne dejavnosti za odrasle prebivalce Slovenije s ciljem, da s svetovalno dejavnostjo približamo odraslim ponudbo izobraževalnih možnosti, ki jim je dostopna v njihovem lokalnem okolju, pa tudi širše, v nacionalnem, in za nekatere tudi v evropskem prostoru. Zagotoviti odraslim enake možnosti za izobraževanje pomeni tudi zagotoviti jim, da dobijo informacije o izobraževalnih možnostih in imajo strokovno podporo pri odločanju, kaj je tisto pravo izobraževanje za posameznika v določenem življenjskem obdobju, izhajajoč iz njegovih potreb in okoliščin. S tem pa bomo tudi s svetovalno dejavnostjo pripomogli k uresničevanju še enega cilja ReNPIO 2013–2020 (krovnega kazalnika), in sicer da se bo v Sloveniji stopnja udeležbe prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v vseživljenjskem učenju (v nadaljevanju VŽU) s 14,5 % v letu 2012 zvišala na 19 % v letu 2020 (ciljna vrednost za EU-28 za leto 2020 je 15 %) (prav tam, str. 40). Podatki za leto 2017 kažejo, da je bila v Sloveniji 12-odstotna vključenost odraslih v starosti od 25 do 64 let v VŽU, kar kaže na to, da je do leta 2020 pred nami še velik izziv (Eurostat, 2018).

Strateški pomen svetovalne dejavnosti poudarjajo tudi evropski dokumenti na področju izobraževanja odraslih. V Resoluciji Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih (2011) je zapisano, da je treba izboljšati možnosti vseh odraslih, da bodo imeli vse življenje dostop do visokokakovostnih priložnosti izobraževanja in učenja za osebni in poklicni razvoj, za krepitev samozavesti, prilagodljivosti, zaposljivosti in dejavnega udejstvovanja v družbi, tudi s spodbujanjem razvoja učinkovitih sistemov za svetovanje v podporo vseživljenjskemu učenju (Resolucija Sveta o prenovljenem ..., 2011, str.3). V novejšem evropskem dokumentu, Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle (2016), pa je med preostalimi priporočili za pomoč in podporo odraslemu pri učenju zapisano tudi, da naj se: »[...] izvajajo ukrepi za motivacijo in pomoč, ki vključujejo oza-veščanje o prednostih izpopolnjevanja, zagotavljanje informacij o obstoječih podpornih

ukrepah, priložnostih za izpopolnjevanje in pristojnih organih ter zagotavljanje spodbud za tiste, ki so najmanj motivirani za koriščenje teh priložnosti; vzpostavijo storitve svetovanja in/ali mentorstva v podporo napredovanju učečim se na vseh stopnjah procesa izpopolnjevanja« (Poti izpopolnjevanja ..., 2016, str.14).

Ob nacionalnih (in evropskih) strateških ciljih pa niso nič manj pomembni izobraževalni cilji, ki si jih odrasli zastavlja na individualni ravni. Izobraževalni cilji na ravni posameznika so povezani z njegovimi potrebami, željami in okoliščinami, ki določajo vsebino in način njegovega izobraževanja in učenja, bodisi z vidika osebnega, delovnega bodisi družbenega razvoja in delovanja.

OPREDELITVE ANDRAGOŠKEGA SVETOVALNEGA DELA V TEORIJ IN IZOBRAŽEVALNI POLITIKI

Zadnjih 20 let slovensko teorijo in prakso zaznamuje krepitev vloge in pomena svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih. Ko teoretsko opredeljujemo svetovalno delo v izobraževanju odraslih, govorimo o sintagmi andragoško svetovalno delo, ko smo na polju prakse, govorimo o svetovalni dejavnosti v izobraževanju odraslih, pa tudi o informiranju in svetovanju v izobraževanju odraslih. S slednjim se želi poudariti, da vključuje svetovalno delo več zvrsti svetovalnega dela, od informiranja, nasvetovanja do svetovanja.¹

Razvijanje in zagotavljanje svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih izhaja iz potreb odraslih po nadaljnjem in vseživljenjskem učenju. Izhajajoč iz potreb odraslih, sta S. Jelenc Krašovec in Z. Jelenc opredelila tri kategorije svetovalne pomoči (2009, str. 24):

- pomoč pri vključevanju v izobraževanje,
- pomoč pri organiziranju izobraževanja,
- pomoč pri učenju in izpeljavi učenja.

Zapisala sta: »Temeljni cilj in funkcija andragoškega svetovalnega dela je: pomagati posamezniku, da uspešno izpelje svoje izobraževanje ali učenje. Ta temeljni cilj, ki označuje celoto, lahko razčlenimo na vrsto posameznih ciljev, kot so:

- uresničevanje posameznikovih ciljev, motivov in vrednot, povezanih z izobraževanjem in učenjem;
- krepitev motivacije, zaupanja vase pri izobraževanju in učenju;
- izbiranje ustreznih možnosti in priložnosti za izobraževanje;
- izbiranje in določanje načinov izpeljave in strategij;
- uspešno organiziranje izpeljave izobraževanja in učenja;
- uspešno in učinkovito učenje;
- razvijanje in krepitev sposobnosti za učenje;
- uporaba, uveljavitev in možnosti uporabe pridobljenega znanja;
- spremljanje aktivnosti izobraževanja in učenja.« (Prav tam, str. 24–25)

¹ V razvoju koncepta dejavnosti svetovalnih središč za izobraževanje odraslih govorimo o informiranju in svetovanju v izobraževanju odraslih, od koder tudi poimenovanje središč za informiranje in svetovanje v izobraževanju odraslih in uveljavljena kratica ISIO, o čemer pišemo v nadaljevanju.

Iz zapisanih ciljev je razvidno, kako kompleksna in raznovrstna je svetovalna pomoč v izobraževanju odraslih. T. Vilič Klenovšek (2011) pa je v okviru koncepta dejavnosti svetovalnih središč za izobraževanje odraslih opredelila cilje svetovalne pomoči v izobraževanju odraslih glede na proces izobraževanja in zapisala, »da moramo svetovalno pomoč zagotoviti v vseh treh fazah poteka procesa izobraževanja in učenja odraslih: pred vključitvijo v izobraževanje ali učenje, med potekom izobraževanja in učenja, ob zaključevanju izobraževanja in učenja« (prav tam, str. 51). Vsaka od teh faz vključuje specifične vsebine svetovalne pomoči, ki so prilagojene individualnim potrebam in izobraževalnim (in/ali učnim) ciljem odraslega. Svetovalec pomaga posamezniku, da se lažje odloči in izbere sebi ustrezno izobraževanje, da je v procesu izobraževanja s svetovalno podporo učinkovitejši in uspešnejši ter da se ob zaključevanju izobraževanja s svetovalno podporo bodisi lažje odloča za nadaljevanje izobraževanja in učenja bodisi za izbiro ali spremembo zaposlitve, razvoj kariere, večjo družbeno vključenost in aktivno delovanje v družbi (Vilič Klenovšek, 2011).

V družbi 21. stoletja se vsebina andragoškega svetovalnega dela v prvi in zadnji fazi izobraževalnega procesa prepleta tudi z vsebinami kariernega svetovalnega dela. Tudi S. Jelenc Krašovec in Z. Jelenc (2009) pišeta, da se za temeljnim ciljem andragoškega svetovalnega dela »bolj ali manj implicitno nahajata dva temu cilju podrejena ali vzporedna cilja, to pa sta:

- optimalen osebni razvoj in osebna življenjska pot posameznika ter
- uresničevanje njegovega poklicnega ali delovnega cilja ali poklicne poti.« (prav tam, str. 25).

Prepletenost ciljev andragoškega s cilji kariernega svetovalnega dela se kaže tudi v evropski opredelitvi kariernega svetovalnega dela (»career guidance«): *»Karierno svetovalno delo se v kontekstu vseživljenjskega učenja nanaša na vrsto aktivnosti, ki državljanom v vseh starostnih obdobjih in na katerikoli točki njihovega življenja omogočajo identifikacijo njihovih sposobnosti, kompetenc in interesov za sprejemanje pomembnih odločitev na področju izobraževanja, usposabljanja in izbire poklica. Poleg tega jim omogoča vodenje njihovih življenjskih poti v učenju, delu in drugih okoljih, v katerih se teh kompetenc in sposobnosti naučijo in/ali jih uporabljajo.«* (Council Resolution ..., 2008, str. 2)

Tudi v okviru mednarodnega projekta Erasmus+ GOAL, Svetovanje odraslim v izobraževanju (»Guidance and Orientation for Adult Learners«, 2015–2018), v katerem je sodelovala tudi Slovenija,² je bila ta prepletenost prikazana kot pomemben vidik, ki ga morajo upoštevati svetovalci v izobraževanju odraslih. Ne glede na to pa je bila poudarjena ključna vloga andragoškega svetovalnega dela za odrasle (»Adult educational guidance«), ki s svojimi specifikami pomembno pripomore k večji vključenosti odraslih v VŽU in podpira odraslega, da je na poti izobraževanja in učenja čim uspešnejši in učinkovitejši. Avtorji zaključnega evalvacijskega poročila projekta GOAL so enako, kot

² Nosilec projekta GOAL v Sloveniji je bilo ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, strokovna partnerja pa Andragoški center Slovenije in Center RS za poklicno izobraževanje. Sodelovalo je šest držav. Več o projektu najdete na spletni strani: www.projectgoal.eu.

se uveljavlja v slovenski praksi izobraževanja odraslih, v ospredje postavili tri ključne oblike svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih (Hooley, 2014, v Carpentieri, Lister, Cara in Popov, 2018, str. 37):

- svetovalna dejavnost pred vključitvijo v izobraževanje (»pre-entry guidance«), ki podpira odrasle pri premisleku, ali se vključiti v VŽU, in o tem, kateri programi izobraževanja bodo primerni zanje;
- svetovalna dejavnost kot integralni del izobraževalnega programa oziroma procesa (»guidance as integral part of adult education programme«), vsebina katere izhaja iz vsebin izobraževalnega programa in potreb posameznika;
- svetovalna dejavnost ob zaključku (»exit guidance«), ki podpira odraslega pri premisleku, kako lahko uporabi v izobraževanju pridobljeno znanje, in pri načrtovanju njegovih nadaljnjih poti v izobraževanju in/ali pri delu.

V projektu GOAL je bil poudarek na razvijanju svetovalne podpore za ranljive skupine odraslih, skupine odraslih, ki imajo zaradi različnih oblik prikrajšanosti težji dostop do izobraževanja in se redko ali nikoli ne vključujejo v VŽU. Izkušnje v projektu GOAL so pokazale, da je pri svetovalnem delu za ranljive skupine odraslih še posebej pomembno, da andragoško svetovalno delo razvijamo in izvajamo tudi v kontekstu osebnega in motivacijskega razvoja posameznika (Carpentieri idr., 2018, str. 36).

SVETOVALNO DELO V PRAKSI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

V Sloveniji v praksi izobraževanja odraslih pri razvijanju in izvajanju svetovalne dejavnosti v zadnjih 20 letih v ospredje postavljamo tri vidike:

- vzpostavitev mreže regionalnih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih – središč ISIO,
- krepitev svetovalne dejavnosti v vsaki izobraževalni organizaciji kot podporne dejavnosti pri izbiri izobraževanja in načrtovanju izobraževalnega procesa,
- krepitev svetovalne dejavnosti (tudi kot mentorstvo, »coaching«, tutorstvo idr.) v procesu izobraževanja (poučevanja in učenja).

V nadaljevanju se bomo osredotočili na predstavitev dejavnosti mreže regionalnih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih – središč ISIO ter njihove vloge pri doseganju nacionalnih in individualnih izobraževalnih in učnih ciljev odraslega. Koncept dejavnosti svetovalnih središč za izobraževanje odraslih je nastal na Andragoškem centru Slovenije (v nadaljevanju ACS) konec devetdesetih let 20. stoletja v okviru projekta Informativno-svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih – krajše se je projekt imenoval ISIO, od tod tudi krajše ime za svetovalna središča kot središča ISIO. Koncept so oblikovali na podlagi ugotovitve potreb po bolj organiziranem in celostnem zagotavljanju svetovalne podpore odraslim v izobraževanju in učenju konec devetdesetih let v slovenskem prostoru; temeljil je na opravljeni analizi potreb in možnih rešitev.³

³ Analiza potreb po bolj organiziranem in celostnem zagotavljanju svetovalne podpore odraslim v izobraževanju in učenju je na voljo v dokumentaciji ACS (1998, 1999).

Ugotovljeno je bilo, da izobraževanje odraslih postaja vse bolj kompleksno in hkrati vse bolj potrebno za odrasle tako z vidika nenehnih sprememb v procesu dela kot sprememb v družbenem in osebnem razvoju odraslega. Analiza je pokazala, da bi bilo racionalno in učinkovito, da bi odraslim na enem mestu v regiji omogočili informiranje in svetovanje o možnostih izobraževanja, ki jih ponuja regija ali tudi širše, slovenski in evropski prostor.

Konec devetdesetih let smo na ACS preučili tudi izkušnje drugih evropskih držav, zlasti Anglije in Irske, kako so razvijale in izvajale svetovalno dejavnost za odrasle v izobraževanju, in izkazalo se je, da so vzpostavljali regionalne centre za informiranje in svetovanje, ki so bili večinoma specializirani za andragoško svetovalno delo pred vključitvijo odraslega v izobraževanje in so se večinoma umeščali v že obstoječe izobraževalne organizacije za odrasle. Zato smo se tudi v slovenskem prostoru odločili, da razvijemo koncept »svetovalnega središča za izobraževanje odraslih«, ki bo deloval kot samostojna enota v eni od obstoječih izobraževalnih organizacij v regiji, s ciljem, da se v vsaki regiji ustanovi po eno »svetovalno središče«, ki bo odraslim zagotovilo vse vidike brezplačne svetovalne podpore, ki jo potrebujejo, ko se odločajo za izobraževanje ali ko so že v procesu izobraževanja ali učenja (Vilič Klenovšek in Klemenčič, 2000). Koncept je v letu 2000 podprlo tudi takratno ministrstvo za šolstvo in šport, ko je bil tudi prvič objavljen javni razpis za sofinanciranje vzpostavitve prvih petih svetovalnih središč za izobraževanje odraslih. Mreža središč ISIO se je vzpostavljala postopoma, prvih pet središč ISIO je začelo delovati v letu 2001, od leta 2005 do leta 2016 je delovala mreža 14 središč ISIO. Od leta 2017 pa je v mreži 17 središč ISIO,⁴ ki so financirana iz javnih sredstev ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, v nekaterih lokalnih okoljih pa jih sofinancirajo tudi lokalne skupnosti, del dejavnosti pa se pokriva tudi iz sredstev Evropskega socialnega sklada, recimo v letih 2016–2022 za svetovanje zaposlenim po Javnem razpisu za financiranje dejavnosti informiranja in svetovanja ter za ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja od 2016 do 2022.

V samem izhodišču opredelitve koncepta središča ISIO sta bila določena dva glavna cilja, ki veljata še danes (Vilič Klenovšek in Klemenčič, 2000):

- vsem odraslim zagotoviti brezplačno kakovostno, strokovno in celostno informiranje ter svetovanje kot podporo njihovem izobraževanju in učenju,
- povezati čim več ponudnikov izobraževalnih in svetovalnih storitev za odrasle v lokalnem okolju v omrežje ter tako zagotoviti kakovostno, celostno in usklajeno delovanje vseh subjektov na področju informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih.

V okviru prvega cilja svetovalna dejavnost obsega podporo pri odločanju in izbiri ustreznega izobraževanja in učenja, pri organizaciji in poteku učenja, pri odpravljanju ovir za uspešno izobraževanje in učenje, pri načrtovanju nadaljnje izobraževalne poti in pri razvoju kariere.

⁴ V petih največjih statističnih regijah delujeta po dve središči ISIO, v treh srednje velikih in štirih manjših statističnih regijah pa po eno središče ISIO.

Svetovalna dejavnost poteka: a) osebno, po telefonu, elektronski pošti, prek pisnih gradiv in sodobnih medijev; b) na sedežu središča ISIO in v drugih krajih ter prostorih, pri partnerskih organizacijah in drugje; c) z mobilno svetovalno službo čim bliže kraju bivanja, dela in druženja odraslih; č) individualno ali v skupini.

Obseg svetovalne dejavnosti v središčih ISIO v letih 2001–2017 v številkah pokaže:⁵

- v svetovalno dejavnost je bilo vključenih več kot 150.000 odraslih (v individualnih in skupinskih oblikah), kar pomeni okrog 10 % odrasle populacije Slovenije v starosti od 25 do 64 let,
- da je letno v povprečju od vseh vključenih okrog 60 % odraslih iz ranljivih skupin (manj izobraženi odrasli, starejši, odrasli z različnimi oblikami oviranosti, zaporniki, Romi, priseljenci idr.),
- za delo v središčih ISIO je bilo usposobljenih 155 svetovalcev,
- središča ISIO so skupaj s partnerji organizirala več kot 80 strokovnih in promocijskih dogodkov, usmerjenih na potrebe lokalnega okolja.

V zadnjih desetih letih se v središčih ISIO krepi tudi terensko delo (»outreach«) svetovalcev s ciljem boljšega in večjega doseganja ranljivih skupin odraslih, ki same ne pridejo v institucije po pomoč in podporo. V strokovni literaturi obstaja več različnih opredelitev aktivnosti terenskega dela, vse pa so si enotne, da se izraz »outreach« razume kot doseganje manj izobraženih in nizko kvalificiranih odraslih na različne načine zunaj formalnih institucionalnih okvirov (na javnih mestih, v prostorih lokalne skupnosti, v neizobraževalnih institucijah, doma ipd.), s katerimi se jih ozavešča ter seznanja s koristimi izobraževanja in učenja (Eurydice report, *Adult Education and Training in Europe*, 2015, str. 98; McGiveny, 2002).

Svetovalna dejavnost v središčih ISIO je namenjena vsem odraslim v okolju, ki ga središče ISIO pokriva. Vsako središče ISIO ima v svojem modelu opredeljeno: »velikost okolja, ki ga pokriva; opis značilnosti okolja, ki ga pokriva (razvoj regije, gospodarski kazalci, demografske značilnosti, brezposelnost, izobrazbena struktura idr.); skupne in specifične cilje. Opredeljene so ciljne skupine, katerim središče ISIO namenja posebno pozornost (to so ranljive skupine odraslih v okolju, ki imajo težji dostop do izobraževanja in se manj pogosto ali sploh ne vključujejo v VŽU).« (Vilič Klenovšek in Dobrovoljc, 2014, str. 13)

Vsako središče ISIO je v skladu z značilnostmi in potrebami lokalnega okolja, v katerem deluje, zavezano, da:

- »razvija različne vrste, oblike in vsebine svetovalnega dela, ki upoštevajo potrebe različnih ciljnih skupin;
- poskrbi za čim večjo časovno in krajevno dostopnost storitev;
- ima zelo usposobljene, profesionalne in objektivne svetovalce;
- skrbi za celotno podporo svetovalni dejavnosti z ažurnimi nacionalnimi in lokalnimi bazami podatkov;

5 Podatki so zbrani v letnih poročilih o spremljanju dejavnosti središč ISIO in so na voljo v dokumentaciji ACS.

- spremlja in razčlenjuje potrebe različnih ciljnih skupin odraslih po informiranju in svetovanju za izobraževanje in učenje ter posebno pozornost namenja ciljnim skupinam odraslih, ki imajo v lokalnem okolju slabši dostop do izobraževanja in učenja,
- seznanja vse odrasle v lokalnem okolju o ciljih in vsebinah svoje dejavnosti ter dostopnosti (razvija raznovrstno informiranje in promocijo dejavnosti središča ISIO, da doseže različne ciljne skupine odraslih svojega lokalnega okolja),
- spremlja, evalvira in nenehno izboljšuje svojo učinkovitost in kakovost.« (Prav tam, str.13–14)

Razmerje med obsegom svetovalne dejavnosti glede na faze poteka izobraževalnega procesa je odvisno od potreb odraslih v lokalnem okolju.⁶ Pomembno pa je, da vodja in svetovalci v svetovalnem središču skrbijo za vse faze ter da za te namene tudi razvijajo vsebino in način izvajanja svetovalne dejavnosti v središču ISIO v svojem okolju.

Delo središč ISIO že od samega začetka strokovno podpira in spremlja ACS. Da bi zagotovili nevtralnost in objektivnost delovanja središča ISIO (znotraj izobraževalne organizacije), skrbi tudi partnerska mreža, ki deluje ob vsakem središču ISIO (drugi cilj delovanja središč ISIO). V svetovalnem omrežju se združujejo izobraževalne in druge ustanove, ki izvajajo različne izobraževalne in svetovalne storitve, ali pa tiste organizacije, ki lahko vplivajo na razvoj svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih v lokalnem okolju. Svetovalno omrežje povezuje dve vrsti partnerskih organizacij, in sicer strateške partnerje, ki so predstavniki organizacij, ki v regiji soodločajo o razvojnih vprašanjih in tako tudi o izobraževanju odraslih, in strokovne partnerje, ki so predstavniki organizacij, ki se neposredno ukvarjajo s svetovalno dejavnostjo ali izobraževanjem odraslih. Skupne aktivnosti središča ISIO in partnerjev, so:

- »ugotavljanje potreb po svetovalni dejavnosti za odrasle,
- načrtovanje skupnih aktivnosti pri svetovanju odraslim,
- dogovarjanje in doseganje standardov kakovosti dejavnosti,
- dogovarjanje in izpeljevanje skupne svetovalne obravnave posameznikov,
- ugotavljanje potreb po izobraževanju za kakovostno svetovanje in morebitna skupna organizacija izobraževanja,
- oblikovanje skupnih podatkovnih baz,
- zagotavljanje medsebojne informiranosti,
- seznanjanje javnosti, predvsem odraslih, o storitvah svetovalnega omrežja,
- priprava različnih skupnih gradiv,
- skupna promocija.« (Prav tam, str. 39)

V mreži 17 središč ISIO deluje 330 partnerjev, med njimi so izobraževalne organizacije za odrasle (ljudske univerze, srednje šole z enotami za izobraževanje odraslih, zasebne organizacije), nevladne organizacije, ki se ukvarjajo z določenimi ranljivimi skupinami,

6 Podatki iz spremljanja dejavnosti središč ISIO za zadnjih šest let pokažejo, da je več informiranja in svetovanja pred vključitvijo v izobraževanje, in sicer povprečno okrog 65 % na ravni mreže vseh središč, medtem ko je informiranja in svetovanja med potekom izobraževanja ali učenja okrog 25 % in po zaključku okrog 10 % (vir: dokumentacija ACS v letih 2012–2017).

območne enote zavodov za zaposlovanje, centri za socialno delo, knjižnice, območne enote gospodarske in obrtno-podjetniške zbornice, regionalne razvojne agencije, občine – oddelki za družbene dejavnosti idr.

Prek partnerskega sodelovanja središče ISIO in njegovi partnerji vplivajo tudi na razvoj izobraževanja odraslih v lokalnem okolju, predvsem pa vsi skupaj odpirajo poti za večji dostop do VŽU vsem skupinam odraslih v lokalnem okolju.

SVETOVALNA DEJAVNOST V NOVEM ZAKONU O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH IN POGLED NAPREJ

Po večletnih prizadevanjih in ob krepitvi vloge svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih je slednja dobila ustrežnejše mesto tudi v novem Zakonu o izobraževanju odraslih (v nadaljevanju ZIO-1), sprejetem v januarju 2018. V ZIO-1 je opredeljeno, da je svetovalna dejavnost ena od dejavnosti na področju izobraževanja odraslih, ki zajema svetovanje pri (ZIO-1, 2018, 24. člen):

- vključevanju v program osnovne šole za odrasle in pri nadaljevanju izobraževalne poti, vključevanju v javnoveljavne izobraževalne programe za odrasle, po katerih se ne pridobi javnoveljavna izobrazba;
- vključevanju v neformalne izobraževalne programe za odrasle;
- ugotavljanju in dokumentiranju znanja, spretnosti in veščin, pridobljenih v neformalnem izobraževanju in priložnostnem učenju na podlagi dokumentacije, in sicer za osebni razvoj, nadaljnje izobraževanje in vključitev na trg dela; ter
- samostojnem učenju.

V tretjem poglavju, ki opredeljuje dejavnosti, je zapisano tudi, da so med strokovnimi delavci, ki izvajajo dejavnosti v izobraževanju odraslih, svetovalni delavci v izobraževanju odraslih, s čimer smo prvič v Sloveniji dobili zakonsko podlago za sistemizacijo delovnega mesta svetovalni delavec v izobraževanju odraslih (prav tam, 26. člen). To bo pomembno pripomoglo k profesionalizaciji vloge svetovalcev v izobraževanju odraslih ter h krepitvi in opolnomočenju strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih, ki v okviru svojih delovnih nalog opravljajo svetovalno dejavnost kot večinsko delo.

V četrtem poglavju ZIO-1, ki opredeljuje javno službo⁷ na področju izobraževanja odraslih, pa je pri opredelitvi vsebine javne službe na področju izobraževanja odraslih zapisano, da je v javno službo vključena tudi svetovalna dejavnost, kot je opredeljena zgoraj (prav tam, 52. člen). H konkretni implementaciji in umestitvi svetovalne dejavnosti v javno službo se bo šele pristopilo. Strokovni sodelavci na ACS, ki smo v zadnjih 20 letih

⁷ Javno službo lahko izvajajo javne organizacije, ki izpolnjujejo naslednje pogoje: so vpisane v razvid za izvajanje programa osnovne šole za odrasle oziroma javnoveljavnega izobraževalnega programa za odrasle, imajo zaposlena najmanj dva strokovna delavca za polni delovni čas, od katerih vsaj en izpolnjuje pogoje za strokovnega delavca v dejavnostih, drugi pa izpolnjujejo pogoje za strokovnega delavca v dejavnostih ali za strokovnega delavca v programu osnovne šole za odrasle, in izvajajo svetovalno dejavnost iz 1. točke prvega odstavka 24. člena tega zakona (ZIO-1, 2018).

razvijali svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, si želimo, da bodo pri tem upoštevani dosedanja strokovna in konceptualna izhodišča ter izkušnje iz prakse dejavnosti središč ISIO, ki so tudi v skladu z novejšimi evropskimi strateškimi dokumenti in strokovnimi priporočili, kar smo opisali zgoraj.

Poudarki v prihodnjem razvoju svetovalne dejavnosti naj bodo na treh stebrih:

- na krepitvi kakovostnega andragoškega svetovalnega dela kot podporne dejavnosti v vseh treh fazah izobraževalnega procesa, pred izobraževanjem in učenjem odraslega, med njunim potekom in ob njunem zaključku;
- na razvijanju različnih pristopov svetovalne dejavnosti za doseganje različnih ciljnih skupin odraslih, še posebej na krepitvi razvoja in izvajanja terenskega dela;
- na krepitvi profesionalizacije vloge svetovalca v izobraževanju odraslih ter stalnem spopolnjevanju in razvijanju kompetenc, ki jih svetovalce potrebuje za izvajanje kompleksnega andragoškega svetovalnega dela.

Končujemo z mislijo, povezano z vizijo ReNPIO 2013–2020: cilj razvijanja in izvajanja svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih naj bo zagotavljanje vsem odraslim enake možnosti za kakovostno izobraževanje v vseh življenjskih obdobjih, s ponujanjem svetovalne podpore v vseh fazah procesa izobraževanja in učenja. Naj bo s svetovanjem za znanje znanje vsem dostopno!

LITERATURA

- Carpentieri, J. D., Lister, J., Cara, O., Popov, J. (2018). *GOAL Final Cross Country Evaluation Report*. London: UCL Institute of Education. Pridobljeno s https://adultguidance.eu/images/Reports/GOAL_final_cross-country_evaluation_report.pdf.
- Council Resolution on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies*. (2008). Brussels: Council of the European Union. Pridobljeno s http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104236.pdf.
- Eurostat*. (2018). Pridobljeno s http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Adult_learning_statistics.
- Eurydice Report. Adult Education and Training in Europe – Widening Access to Learning Opportunities*. (2015). Pridobljeno s http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/179EN.pdf.
- Jelenc Krašovec, S. in Jelenc, Z. (2009). *Andragoško svetovalno delo*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- McGivney, V. (2002). *Spreading the word: Reaching Out to New Learners*. Notingham: NIACE.
- Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle*. (2016). Pridobljeno s <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14601-2016-INIT/sl/pdf>.
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v RS za obdobje 2013-2020*. (2014). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Resolucija Sveta o prenovljenem evropskem programu za izobraževanje odraslih*. (2011). Pridobljeno s <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0001:0006:SL:PDF>.
- Vilič Klenovšek, T. in Klemenčič, S. (2000). *Model svetovalnega središča za izobraževanje odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.

- Vilič Klenovšek, T., Rupert, J. (ur.). (2011). *Svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Vilič Klenovšek, T. in Dobrovoljc, A. (ur.). (2014). *Model regionalnega središča za izobraževanje odraslih – središča ISIO 2014. Dopolnitev prvotnega modela ISIO iz leta 2000, v skladu z razvojem dejavnosti središč ISIO v obdobju 2001–2014 (interno gradivo)*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Vilič Klenovšek, T. in Dobrovoljc, A. (ur.). (2016). *15 let svetovalnih središč za izobraževanje odraslih – središč ISIO*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1, 2018). *Uradni list RS*, št. 6/18.